21/04/2019

Χρήστος Καψάλης. Ο θρύλος του Μεσολογγίου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο Χρήστος Καψάλης ήταν Έλληνας προύχοντας και πολεμιστής του Μεσολογγίου. Γεννήθηκε το 1751 στο Μεσολόγγι και από πολύ νέος ανακατευόταν στα κοινοτικά της τουρκοκρατούμενης πόλης και υπήρξε από τους πρωτεργάτες της Επανάστασης στο Μεσολόγγι. Διέθεσε ολόκληρη την περιουσία του υπέρ του πολιορκημένου Μεσολογγιού.

Μόλις έφτασε ο Λόρδος Βύρων στο Μεσολόγγι, του παραχώρησε ένα από τα σπίτια του, όπου και έμεινε ο ποιητής ως το θάνατό του. Στη διάρκεια της τελευταίας πολιορκίας του Μεσολογγιού, έδειξε μεγάλη δραστηριότητα. Εμψύχωνε τους αγωνιστές στα διαλείμματα των μαχών, επισκεύαζε τους προμαχώνες και στο σπίτι του ήταν αποθηκευμένη μεγάλη ποσότητα πυρίτιδας.

Στο τελευταίο πολεμικό συμβούλιο, το οποίο έγινε εκεί που σήμερα είναι ο ναός της Αγίας Παρασκευής, στις 8 Απριλίου 1826, και αποφασίστηκε η Έξοδος, τέθηκε το ερώτημα τι θα γίνει με τα γυναικόπαιδα, τους γέρους και τους τραυματίες. Ο

Καψάλης δήλωσε ότι θα κλειστεί στο σπίτι του με όλους όσους δεν μπορούν να φύγουν και, στην κατάλληλη στιγμή, θα το τινάξει στον αέρα. Αυτό και έγινε. Τη νύχτα της Εξόδου συγκεντρώθηκαν στο σπίτι του 400 περίπου γυναικόπαιδα και γέροι και τη στιγμή που οι Τουρκοαιγύπτιοι είχαν κυκλώσει το σπίτι και ήταν έτοιμοι να μπουν, ο ηρωικός Καψάλης έριξε έναν αναμμένο δαυλό στην πυρίτιδα και μαζί τους τινάχτηκαν στον αέρα και περί τους χίλιους άντρες του εχθρού.

Η πράξη αυτή υμνήθηκε από τους Έλληνες αλλά και από ξένους ποιητές. Προτομή του Καψάλη έχει στηθεί στο ηρώο του Μεσολογγιού από το 1926. Εξάλλου, ο δήμος της πόλης, στον εορτασμό της εκατονταετηρίδας της εθνικής ανεξαρτησίας, έκοψε χρυσά, αργυρά και χαλκά αναμνηστικά μετάλλια τα οποία απεικόνιζαν στην μια όψη τους την ανατίναξη και στην άλλη είχαν χαραγμένη τη φράση «Το Μεσολόγγι προς το ολοκαύτωμα του Χρήστου Καψάλη 1826-1930».

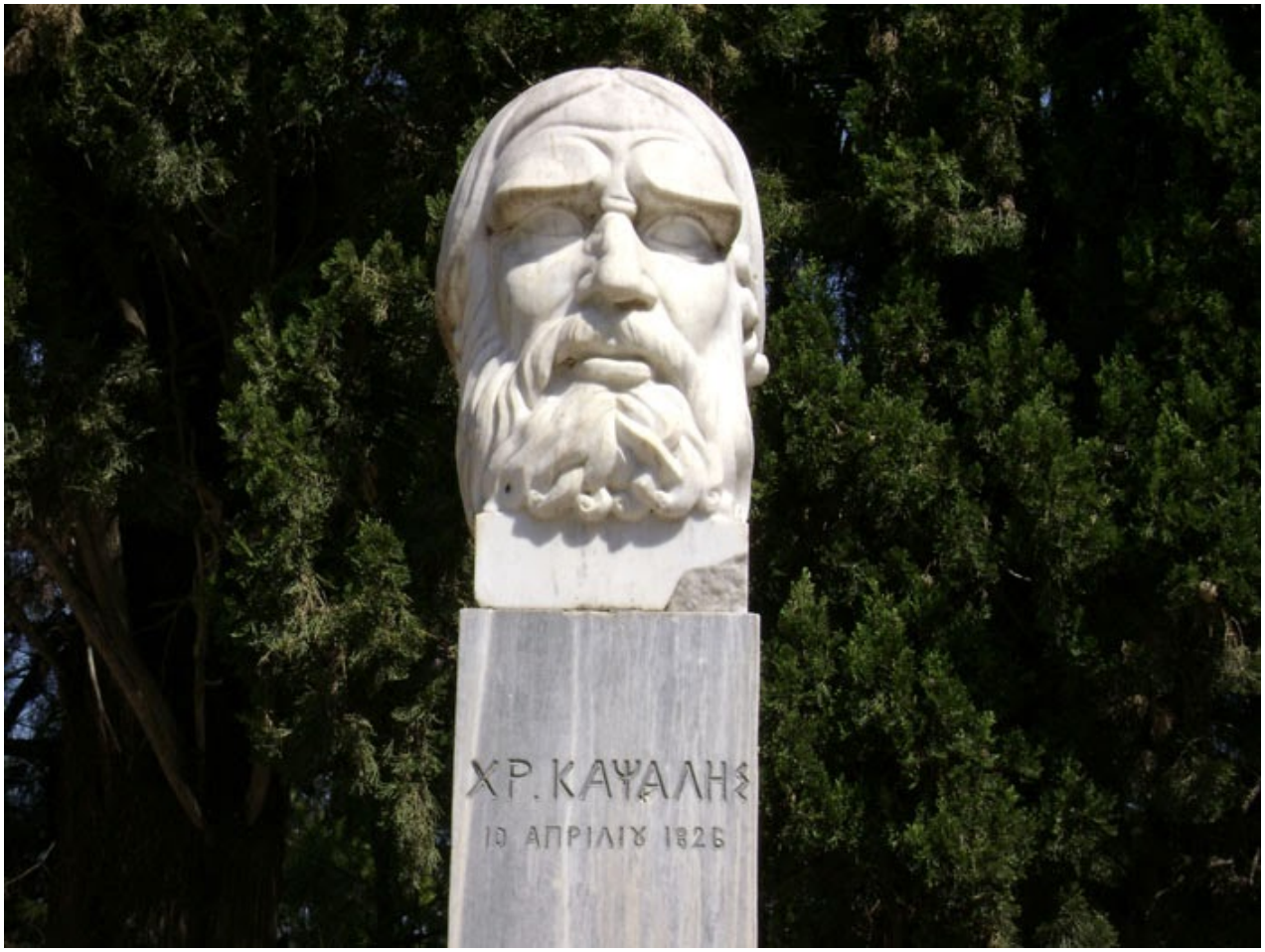

Στις 25 Δεκεμβρίου 1825 άρχισε η δεύτερη φάση της πολιορκίας του Μεσολογγίου. Όπως και στην πρώτη πολιορκία, πάλι υπήρξε διάσταση απόψεων μεταξύ των δύο πασάδων. Ο αιγύπτιος Ιμπραήμ επεχείρησε με τις δικές του δυνάμεις να καταλάβει το Μεσολόγγι στις 16 Ιανουαρίου 1826. Απέτυχε, όμως, και αναγκάσθηκε να συμπράξει μετά του Κιουταχή. Οι δύο στρατοί κατέστησαν ασφυκτική την πολιορκία με ανηλεή κανονιοβολισμό του Μεσολογγίου και με την κατάληψη των

στρατηγικής σημασίας νησίδων Βασιλάδι (25 Φεβρουαρίου) και Κλείσοβας (25 Μαρτίου). Μετά την πτώση των δύο νησίδων, η θέση των πολιορκουμένων κατέστη δεινή, μετά και την αποτυχία του Μιαούλη να διασπάσει τον ναυτικό αποκλεισμό.

Η κατάσταση πλέον μέσα στην πόλη είχε φθάσει σε οριακό σημείο. Τρόφιμα δεν υπήρχαν και οι πολιορκούμενοι (γυναίκες, παιδιά, τραυματίες, γέροντες και μαχητές) σιτίζονταν με φύκια, δέρματα, ποντίκια και γάτες! Υπό τις συνθήκες αυτές, που καθιστούσαν αδύνατη την αποτελεσματική υπεράσπιση της πόλης, αποφασίστηκε σε συμβούλιο οπλαρχηγών και προκρίτων στις 6 Απριλίου η έξοδος και ορίστηκε γι’ αυτή, η νύχτα του Σαββάτου του Λαζάρου προς Κυριακή των Βαΐων (9 προς 10 Απριλίου).

Τα μεσάνυχτα, σύμφωνα με το σχέδιο, χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες, υπό τους Δημήτριο Μακρή, Νότη Μπότσαρη και Κίτσο Τζαβέλα, με την ελπίδα να διασπάσουν τις εχθρικές γραμμές, επωφελούμενοι από τον αιφνιδιασμό των πολιορκητών. Νωρίτερα είχαν σκοτώσει τους τούρκους αιχμαλώτους, ενώ στην πόλη παρέμειναν τραυματίες και γέροι.

Όμως, το σχέδιο της εξόδου, είτε προδόθηκε, είτε δεν εφαρμόστηκε σωστά κι έτσι οι δυνάμεις του Ιμπραήμ κατέσφαξαν με τα γιαταγάνια τούς μαχητές της ελευθερίας. Στο μεταξύ, μέσα στο Μεσολόγγι είχαν αρχίσει οι σφαγές από τους Τουρκοαιγύπτιους, που είχαν εισβάλει από άλλο σημείο της πόλης.

Σε πολλά σημεία σημειώθηκαν δραματικές σκηνές: ο δημογέροντας Χρήστος Καψάλης, όταν κυκλώθηκε από τους εισβολείς στο σπίτι του, όπου είχαν συγκεντρωθεί τραυματίες, γέροντες και γυναικόπαιδα, έβαλε φωτιά στην πυριτιδαποθήκη, ενώ ο μητροπολίτης Ρωγών Ιωσήφ ανατίναξε τον Ανεμόμυλο, στην τελευταία πράξη αντίστασης, όταν κυκλώθηκε από τους εχθρούς. Το πρωί της 10ης Απριλίου, ανήμερα των Βαΐων, η οθωμανική ημισέληνος κυμάτιζε στα χαλάσματα του Μεσολογγίου.

Οι πληροφορίες για τις απώλειες των Ελλήνων κατά την πολιορκία και την έξοδο είναι αντιφατικές. Πιθανότερο φαίνεται ότι από τους 3.000 που πήραν μέρος στην έξοδο, οι 1.700 έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι. Ανάμεσα στους νεκρούς, ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, ο Μιχαήλ Κοκκίνης, ο Αθανάσιος Ραζηκότσικας, ο Νικόλαος Στορνάρης, ο γερμανός εκδότης της εφημερίδας «Ελληνικά Χρονικά» Ιάκωβος Μάγιερ και άλλοι γερμανοί φιλέλληνες. Γύρω στα 6.000 γυναικόπαιδα οδηγήθηκαν για να πουληθούν στη Μεθώνη και στα σκλαβοπάζαρα της Κωνσταντινούπολης και της Αλεξάνδρειας. Οι απώλειες για τους τουρκοαιγύπτιους εισβολής ανήλθαν σε 5.000 άνδρες.

Η Επανάσταση μετά την πτώση του Μεσολογγίου είχε σχεδόν κατασταλεί. Η φλόγα της, όμως, παρέμεινε άσβεστη, καθώς η ήττα μετατράπηκε σε νίκη. Ένα νέο κύμα φιλελληνισμού αναδύθηκε μετά την αμαύρωση του Αγώνα, εξαιτίας του εμφύλιου σπαραγμού. Αυτό με τη σειρά του επηρέασε εμμέσως την ευρωπαϊκή διπλωματία για τα εθνικά δίκαια των Ελλήνων. Πολλά έργα, ζωγραφικά, λογοτεχνικά και άλλα, απαθανάτισαν τη θυσία των Μεσολογγιτών. Ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός έγραψε την ημιτελή ποιητική του σύνθεση «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», με τους γνωστούς στίχους από το Σχεδίασμα Β’:

Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε’ στα μάτια η μάνα μνέει’
Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:
«Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τι σ΄έχω γω στο χέρι;
Οπού συ μου ΄γινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει»

Αμέσως μετά την κατάληψη του Μεσολογγίου, ο Κιουταχής με τον στρατό του κατευθύνθηκε προς την Ανατολική Στερεά Ελλάδα, με αντικειμενικό σκοπό την κατάληψη της Αττικής. Ο Ιμπραήμ επανήλθε στην Πελοπόννησο για να εξαλείψει και τις τελευταίες εστίες αντίστασης σε Μάνη και Αργολίδα.

Το Μεσολόγγι απελευθερώθηκε στις 11 Μαΐου 1829. Το 1937 αναγνωρίστηκε ως «Ιερά Πόλις» και η Κυριακή των Βαΐων ορίστηκε ως επέτειος της εξόδου.

Πηγή: iaitoloakarnania.gr